

Список використаних джерел:

1. Вакуленко О. В. Залучення місцевих громад до вирішення проблем дітей, сімей та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах: метод. рек. К. : Держсоцслужба. 2010. 108 с.
2. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
3. Концепція участі та методи залучення населення до розвитку територіальної громади. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=156> (дата звернення: 16.03.2023).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 587 «Про організацію надання соціальних послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
5. Слосанська Г. І. Теорія і практика підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи у територіальних громадах. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/12839> (дата звернення: 16.03.2023).
6. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи / уклад. Т. В. Петренко. К. : НАУ. 2013. 52 с.

Оксана Юрчак,
*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка*

Науковий керівник: Ігор Зубрицький,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка*

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'ЯМ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У
СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ**

Постановка проблеми. Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 в Україні введено воєнний стан, який

запровадив особливий правовий режим, що передбачає, окрім усього іншого, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України [1]. Зрозуміло, що умови воєнного стану негативно впливають на рівень життя значної кількості українських сімей та призводять до суттєвого зниження якості надання соціальних послуг, особливо на територіях, які наближені до зони бойових дій. Тому, одним із пріоритетних завдань держави у сфері соціального захисту в умовах воєнного стану, є забезпечення сімей своєчасною, необхідною, доступною підтримкою, особливо сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, спричинених повномасштабним вторгненням російської федерації на українську землю.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 15 статті 1 Закону України «Про соціальні послуги» складні життєві обставини – це «обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самотійно» [2]. Варто зауважити, що серед групи чинників, які можуть зумовити складні життєві обставини – інвалідність, поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків, жорстоке поводження з дитиною, ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків з виховання дитини, домашнє насильство тощо, законодавець виокремлює і «шкоду завдану пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією» [2].

Доцільно вказати, що після 2014 року, коли Україна вперше зіткнулася із військовою агресією та частковою окупацією своїх земель, українське суспільство зуміло вибудувати міцний правовий фундамент у сфері соціальної роботи та надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Станом на сьогоднішній день, надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, регулюється цілої низкою законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. Це, зокрема Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», «Про зайнятість населення» тощо. Однак, базовим нормативним актом у цій

сфері є Закон України «Про соціальні послуги», який визначає основні «організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах» [2]. З метою визначення механізмів виявлення сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та сімей, які мають найвищий ризик потрапляння у такі обставини, у червні 2020 року Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) було прийнято Постанову «Про організацію надання соціальних послуг» [3]. Цей нормативний акт, змінив попередню Постанову КМУ «Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)» від 21.11.2013 р. № 896-2013-п [4].

Також, з метою спрощення механізмів отримання і надання якісних соціальних послуг, Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітика) розпочало процес прийняття окремих державних стандартів для різних видів соціальних послуг, наприклад: Державний стандарт соціальної послуги консультування (затверджений наказом Мінсоцполітики від 02.07.2015 р. № 678), Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах (затверджений наказом Мінсоцполітики від 31.03.2016 р. № 318), Державний стандарт кризового та екстреного втручання (затверджений наказом Мінсоцполітики від 01.07.2016 р. № 716), Державний стандарт соціальної послуги профілактики (затверджений наказом Мінсоцполітики від 14.06.2019 р. № 103) і т.п.

Як уже зазначалося, у зв'язку зі збройною агресією проти України та введенням воєнного стану, органи місцевого самоврядування зіткнулися з проблемою забезпечення надання якісних соціальних послуг особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. З метою урегулювання питання екстреного (кризового) надання соціальних послуг в умовах воєнного стану КМУ прийняв Постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях» від 07.05.2022 р. № 560-2022-п [5]. Зазначеною Постановою, зокрема передбачено, що рішення про надання соціальних послуг екстрено (кризово) приймається надавачем соціальних послуг

невідкладно та впродовж однієї доби [5]. Також, Мінсоцполітики розробило методичні рекомендації щодо організації надання соціальних послуг в умовах воєнного стану, зокрема щодо соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Висновки. Зазначимо, що і в умовах воєнного стану, держава не припиняє роботи над удосконаленням нормативно-правового забезпечення сфери соціального захисту населення та вживає невідкладних заходів щодо оперативного надання соціальних послуг особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 03.04.2023).

2. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII (редакція від 27.04.2022, підстава – 2193-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 03.04.2023).

3. Про організацію надання соціальних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#n177> (дата звернення: 06.04.2023).

4. Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб): Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2013 р. № 896-2013-п. (втрата чинності від 14.07.2020, підстава – 587-2020-п) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. № 560-2022-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2022-п#Text> (дата звернення: 07.04.2023).